

MULLÀT PER L'ALBUFERA

Solució 3: La gestió de l'aigua

Un projecte de:

Amb la subvenció de:

Amb la col·laboració de:

SOLUCIÓ 3: LA GESTIÓ DE L'AIGUA

El darrer dels problemes als quals s'enfronta l'Albufera és el de la gestió de les entrades i eixides d'aigua al sistema, gestió que actualment està determinada per la falta de consens entre les institucions responsables, el solapament d'atribucions i la dificultat en la presa de decisions.

VOLUNTAT, CONSENS I EFICIÈNCIA

I, finalment, el tercer problema: la gestió i la governança de l'aigua. Per a l'Albufera és imprescindible que hi haja una gestió adequada i eficaç de l'aigua. I, per tant, és fonamental una millor coordinació entre els organismes que tinguen atribuïdes les competències, no solament en el maneig de l'aigua sinó també en la gestió i la conservació ambiental de l'aiguamoll. L'Albufera presenta un problema evident de fragmentació administrativa i solapament de competències, especialment en matèria de gestió hídrica²⁴. La Confederació Hidrogràfica del Xúquer, la Junta de Desagüe, les nombroses Comunitats de Regants, l'Ajuntament de València, el propi Parc Natural, totstenen competències i responsabilitats en la gestió de l'aiguamoll. No obstant això, fins avui, una gestió de l'aigua que atenga criteris ambientals constitueix una assignatura pendent a l'Albufera.

El maneig hídric —i també el de la inundació hivernal dels arrossars— depèn exclusivament de la Junta de Desagüe, una entitat que reuneix agricultors i propietaris de les terres d'arrossar enclavades a «los antiguos lindes del lago»²⁵, representants de les vuit fronteres de l'Albufera: València, Alfafar, Massanassa, Catarroja, Albal, Silla, Sollana i Sueca. Aquesta entitat, els orígens de la qual es remunten al segle XIX i està regida per unes Ordenances redactades en 1926, maneja els nivells de l'estany i els arrossars atenent exclusivament les necessitats del cultiu de l'arròs. D'aquesta forma, queda al marge o en un segon pla una gestió de les comportes que afavorisca l'entrada i l'intercanvi de peixos o que atenga les necessitats ambientals de l'aiguamoll. Aquesta gestió no és aliena a conflictes. Alguns d'ells, com el que té a veure amb la reivindicació per part dels pescadors de la seua participació en la gestió del desguàs, s'allarguen en el temps.

Imatge 15: Les goles o canals de desguàs de l'Albufera, com la Gola del Pujol, disposen d'uns sistemes de comportes que eviten que l'aigua salada arribe a l'estany i produísca danys als cultius d'arròs. Aquestes comportes s'obrin per a facilitar el desguàs de l'Albufera i els arrossars, i també per a possibilitar l'entrada i eixida de peixos —llisses, anguiles i lobarros, principalment—. I es tanquen quan l'arrossar ha de romandre inundat i per a evitar l'entrada de l'aigua del mar durant els temporals. El polèmic i controvertit maneig d'aquestes comportes depèn de la Junta de Desagüe, una entitat representada només per agricultors procedents de les vuit fronteres de L'Albufera: València, Alfafar, Massanassa, Catarroja, Albal, Silla, Sollana i Sueca.

Els mecanismes de gestió i governança de l'aigua estan contemplats en l'actual Pla de Conca del Xúquer, elaborat per la Confederació Hidrogràfica del Xúquer. En ell es fa referència a la coordinació i l'intercanvi d'informació entre les diferents administracions públiques sobre les xarxes de mesura; la definició de les aportacions addicionals dels rius Xúquer i Túria per a aconseguir els requeriments hídrics mínims establits; l'anàlisi de l'efecte del volum anual d'aportacions, la seua procedència i la seua distribució espacial i temporal sobre els paràmetres que defineixen el potencial ecològic; el seguiment de l'efecte de les diferents mesures sobre la qualitat de les aigües de l'estany i el del seu propi estat, i la proposta de mesures addicionals en el cas que resultaren necessàries.

En aquest marc, com a part dels mitjans per al control i el seguiment de les aportacions d'aigua a l'estany, es té com a referència la informació proporcionada per la xarxa de mesura específica que controla el nivell en l'Albufera i les eixides al mar a través de les goles, informació que permet realitzar els corresponents balanços. Aquesta xarxa de mesura, gestionada per la Confederació Hidrogràfica del Xúquer, està composta per equips que mesuren el cabal en continu mitjançant tecnologia *doppler*. Als darrers anys, s'han controlat els cabals en cinc punts corresponents a les cinc goles o canals de desguàs de l'aiguamoll cap al mar: el Pujol, el Perellonet, el Perelló, el Mareny i Sant Llorenç. El control es completa amb el mesurament del nivell de l'aigua al propi estany. Actualment, s'estan controlant les eixides en els tres punts més pròxims al llac: el Pujol, el Perellonet i el Perelló.

D'altra banda, hi ha dues oficines tècniques per a la gestió de l'aiguamoll: l'Oficina de Gestió Tècnica del Parc Natural, localitzada al Palmar i gestionada per la Conselleria competent en Medi ambient, a la qual es duu a terme la coordinació global de la gestió de l'aiguamoll, amb especial dedicació a la gestió de l'arrossar; i l'Oficina Tècnica Devesa-Albufera, situada al Saler i gestionada per l'Ajuntament de València, dedicada a les labors de conservació en l'àmbit del municipi —front litoral, bosc de la Devesa i estany—. Tot açò, sense oblidar les atribucions de la Conselleria competent en Agricultura, especialment pel que fa al cultiu de l'arròs i les pràctiques agroambientals, i de la Demarcació de Costas, pel que respecta a la

gestió del litoral i el seu impacte sobre l'espai marítim inclòs en els límits de protecció de l'Albufera.

Amb tot, la solució passa lògicament per adaptar a la nova conjuntura ambiental, social i econòmica la gestió i governança del maneig de l'aigua a l'Albufera. El marc és sens dubte el Pla de Gestió que ha redactar-se per a l'Albufera com correspon a la seua condició d'espai de la Xarxa Natura 2000. Un altre marc és el Pla de Conca, que ha d'arreglar específicament les necessitats d'aigua per a la conservació de la biodiversitat i dels hàbitats. Tot açò ha de dur-se a terme atenent criteris agronòmics —els requeriments que possibiliten el cultiu de l'arròs—, però sense deixar de costat els elements tècnics necessaris per a una gestió responsable que permeta recuperar i conservar l'ecosistema aquàtic i els seus recursos naturals.

En conclusió, en aquest context de fragmentació administrativa i de solapament de competències en la gestió, es fa molt necessari un acord entre Administracions per tal d'aconseguir la recuperació de la qualitat ecològica de l'Albufera. Un objectiu que requereix diàleg, consens i una decidida acció en la presa de decisions.

Notes

²⁴ Recentment, el conflicte sobre la governança de l'aigua a l'Albufera va ser un dels temes tractats en el simposi «El Parc Natural de l'Albufera, ara» celebrat a València al novembre de 2016. El simposi va comptar amb la participació d'experts, professionals i persones interessades en aquest aiguamoll. Les conclusions bàsiques d'aquesta trobada queden recollides en aquest enllaç: <http://espores.org/es/investigacion/l-albufera-ara.html>

²⁵ L'àmbit d'influència de la Junta de Desagüe fa referència al propi estany de l'Albufera, en el qual gestiona tant les comportes com les turbines existents a les goles del Pujol i el Perellonet, i a la superfície d'arrossar que queda inclosa en els antics límits de l'Albufera, els corresponents en gran part a l'amollonament de 1761.

Bibliografia recomanada

Generalitat Valenciana (1989). Pla Especial del Parc Natural de l'Albufera. Agència de Medi Ambient. Conselleria d'Administració Pública. València.

Llorens, Vicent i Dies, Bosco (2017). *Parc Natural de l'Albufera 1986-2016. Trenta anys, trenta mirades*. Edicions 96 - Fundació Assut. València.

Mondría García, Miguel (2004). Estudio para el desarrollo sostenible de L'Albufera de Valencia. Datos y estudios del seguimiento de la planificación hidrológica de cuenca relativos al sistema hídrico. Grupo TYPESA. Madrid. Disponible en Web: http://www2.chj.gob.es/albufera/01_WEB_ED/01_AV_DSAV/01_GD/GD.htm

Sanchis Ibor, Carles (2001). *Regadiu i canvi ambiental a l'Albufera de València*. Servei de Publicacions. Universitat de València. València.

MULLA'T PER L'ALBUFERA. Campanya de divulgació i participació

Coordinació: Pablo Vera i Mario Giménez (SEO/BirdLife).

Textos: Bosco Dies i Vicent Llorens (Fundació Assut).